

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
MAREK NIECHCIAŁ

DDK-61-27/07/JO

Warszawa, dn. 27 maja 2008 r.

DECYZJA Nr DDK-4/2008

Na podstawie art. 105 § 1 ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego z dnia 14 czerwca 1960 r. (tekst jednolity Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.; Dz. U. z 2001 r. Nr 49, poz. 509; Dz. U. z 2002 r. Nr 113, poz. 984; Dz. U. z 2002 r. Nr 153, poz. 1271; Dz. U. z 2002 r. Nr 169, poz. 1387; Dz. U. z 2003 r. Nr 130, poz. 1188; Dz. U. z 2003 r. Nr 170, poz. 1660; Dz. U. z 2004 r. Nr 162, poz. 1692; Dz. U. z 2005 r. Nr 64, poz. 565; Dz. U. z 2005 r. Nr 78, poz. 682; Dz. U. z 2005 r. Nr 181, poz. 1524) w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331; Dz. U. z 2007 r. Nr 99, poz. 660; Dz. U. z 2007 r. Nr 171, poz. 1206), **umarza się** postępowanie wszczęte z urzędu przeciwko Bankowi Przemysłowo-Handlowemu S.A. z siedzibą w Krakowie w sprawie uznania, iż stosowanie przez Bank Przemysłowo-Handlowy S.A. z siedzibą w Krakowie postanowienia zawartego w Taryfie Opłat i Prowizji dla Klientów Indywidualnych Banku BPH S.A., o treści: „Opłata za obsługę nieterminowej spłaty zadłużenia na rachunku karty – 40 zł”, stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, **jako bezprzedmiotowe**.

UZASADNIENIE

W dniu 29 stycznia 2007 r. na podstawie art. 43 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 i 5 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej „Prezesem Urzędu”, wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy Bank Przemysłowo – Handlowy S.A. z siedzibą w Krakowie, dopuścił się naruszenia przepisów uzasadniającego wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów lub naruszenia chronionych prawem interesów konsumentów uzasadniającego podjęcie działań określonych w odrębnych ustawach (znak: DDK-405-9/07/JO). Postępowanie wyjaśniające wszczęto m.in. z uwagi na skargi konsumentów, dotyczące stosowania w Taryfie Opłat i Prowizji Banku BPH S.A. dla

Klientów Indywidualnych „opłaty za nieterminową spłatę kwoty minimalnej w wysokości 50 zł”.

W odpowiedzi na zawiadomienie Prezesa Urzędu z dnia 29 stycznia 2007 r. skierowane do Banku Przemysłowo-Handlowego S.A. z siedzibą w Krakowie, pismem z dnia 19 lutego 2007 r. Bank BPH S.A. z siedzibą w Krakowie, zwany dalej „Bankiem, Spółką”, poinformował Prezesa Urzędu, że z dniem 19 lutego 2007 r. zaprzestał pobierania opłaty za nieterminową spłatę kwoty minimalnej. Jednocześnie Bank BPH S.A. wprowadził do Taryfy Opłat i Prowizji dla Klientów Indywidualnych Banku BPH S.A. „opłatę za obsługę nieterminowej spłaty zadłużenia”. Bank wyjaśnił, że nowa opłata pobierana jest wyłącznie od nierzetelnych konsumentów, którzy nie wywiązują się z zawartych z Bankiem umów. Opłata ta ma na celu pokrycie kosztów czynności, które Bank musi podjąć, aby zapewnić bezpieczeństwo portfela kredytowego oraz zagwarantować stabilność depozytów konsumentów, z których dofinansowana jest akcja kredytowa. Bank ponadto, wyjaśnił, że w przypadku opóźnienia w spłacie zadłużenia podejmowanych jest wiele działań (wymaganych przez Nadzór Bankowy), aby uniemożliwić dalsze pogłębianie się zadłużenia i przywrócić kredyt do sytuacji normalnej. Do działań tych Bank zaliczył przede wszystkim: kontaktowanie się z konsumentem w celu wyjaśnienia sytuacji i udzielenie pomocy w rozwiązaniu problemu, dalszy szczegółowy monitoring rachunku kredytowego, zmianę ustawień rachunku uniemożliwiających dalsze zadłużanie się oraz generowanie monitów.

Analiza stanu faktycznego oraz zgromadzonych informacji w przedmiotowym postępowaniu wyjaśniającym wykazała, że Bank może stosować postanowienie umowne o treści tożsamej z postanowieniem wpisanym do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone, co do której Prezes Urzędu uznał za zasadne podjęcie dalszych działań wobec Banku.

Wobec powyższego, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, zwanej dalej „uokik”, w dniu 20 czerwca 2007 r. wszczął z urzędu postępowanie w sprawie uznania, iż stosowanie przez Bank Przemysłowo-Handlowy S.A. z siedzibą w Krakowie postanowienia zawartego w Tabeli Opłat i Prowizji dla Klientów Indywidualnych Banku BPH S.A., o treści: *Opłata za obsługę nieterminowej spłaty zadłużenia na rachunku karty – 40 zł*, stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Postanowieniem z dnia 20 czerwca 2007 r. materiał dowodowy zgromadzony w trakcie postępowania wyjaśniającego (znak: DDK-405-9/07/JO), został zaliczony przez Prezesa Urzędu, na podstawie art. 83 uokik w zw. z art. 123 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2000 r., Nr 98, poz. 1071 ze zm.), zwanej dalej „k.p.a.”, w poczet dowodów w niniejszym postępowaniu.

Postanowienie o wszczęciu postępowania wraz z zawiadomieniem, doręczono Bankowi BPH S.A. w dniu 28 czerwca 2007 r.

Spółka w piśmie z dnia 11 lipca 2007 r. odniosła się do zarzutu zawartego w postanowieniu z dnia 20 czerwca 2007 r.

Bank ponownie podkreślił, iż z dniem 19 lutego 2007 r. zaprzestał stosowania „opłaty za nieterminową spłatę kwoty minimalnej – 50 zł”. Po dokonaniu przez Bank kalkulacji kosztów obsługi nierzetelnych klientów, którzy nie wywiązują się z zawartych z Bankiem

umów o wydanie karty kredytowej, wprowadzono „opłatę za obsługę nieterminowej spłaty zadłużenia na rachunku karty – 40 zł”. Strona postępowania podkreśliła, że z brzmienia art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001 r., Nr 100, poz. 1081 ze zm.) wynika, że całkowity koszt kredytu oznacza wszystkie koszty wraz z odsetkami i innymi opłatami i prowizjami, które konsument jest zobowiązany zapłacić za kredyt, z wyjątkiem kosztów, które ponosi klient w związku z niewykonaniem swoich zobowiązań wynikających z umowy o kredyt konsumencki. Ponadto, Bank powołał jako podstawę do pobierania opłaty za obsługę nieterminowej spłaty zadłużenia art. 110 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 1997 r., Nr 140, poz. 979 ze zm.), zgodnie z którym Bank może pobierać przewidziane w umowie opłaty i prowizje z tytułu wykonywanych czynności bankowych oraz opłaty za wykonywanie innych czynności. Spółka wskazała również, że „wprowadzając w treści umowy o wydanie karty i udzielenie limitu kredytowego zapis o obowiązku uiszczania przez posiadacza karty opłaty za obsługę nieterminowej spłaty zadłużenia na rachunku karty, uzyskał uprawnienia do pobierania opłaty zgodnie z w/w warunkami określonymi w art. 110 Prawa bankowego”. Bank podniósł również, że w okresie pobierania opłaty za obsługę nieterminowej spłaty zadłużenia nie obciąża posiadaczy karty odsetkami w oparciu o postanowienie art. 481 § 1 kodeksu cywilnego tj. z tytułu opóźnienia się dłużnika ze spełnieniem świadczenia pieniężnego. Zdaniem Banku, w badanym w przedmiotowym postępowaniu stanie faktycznym nie dochodzi do kumulatywnego zastrzeżenia opłaty za obsługę nieterminowej spłaty zadłużenia oraz odsetek w oparciu o art. 481 § 1 kodeksu cywilnego.

Bank uznał, że celem kwestionowanej przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 2 lutego 2006 r. (sygn. akt XVII Amc 42/04) klauzuli było ukaranie posiadacza karty na okoliczność braku spłaty kwoty minimalnej w określonym terminie. Tymczasem inny jest powód pobierania przez Bank BPH S.A. opłaty za obsługę nieterminowej spłaty. W piśmie z dnia 11 lipca 2007 r. Bank wyjaśnił, że „w przypadku braku spłaty zadłużenia podejmowane są liczne czynności monitujące i wyjaśniające, które mają na celu m.in. sprawdzenie czy zachowanie klienta nie nosi znamion wyłudzenia kredytu lub czy nie zachodzą inne okoliczności uniemożliwiające, bądź ograniczające możliwość wywiązania się przez posiadaczy karty ze zobowiązań wynikających z treści umowy. Opisane powyżej działania prowadzą do nawiązania kontaktu z klientem oraz poinformowania go listownie oraz telefonicznie o zaistniałej sytuacji i próby podjęcia wspólnego rozwiązania problemu”.

Spółka wyjaśniła również, że „w przypadku opóźnienia w spłacie kwoty minimalnej, Bank realizuje szereg procesów generujących koszty związane z utrzymaniem specjalistycznych systemów informatycznych dedykowanych do obsługi kart bankowych, wysoko wykwalifikowanych zespołów pracowniczych, wykorzystaniem systemów Call Center, wysyłką monitów i upomnień”. Bank załączył również do pisma z dnia 11 lipca 2007 r. kalkulację średniego kosztu podstawowych czynności, które są wykonywane z tytułu obsługi nieterminowej spłaty zadłużenia w przeliczeniu na jedną kartę kredytową. Bank wyjaśnił ponadto, iż oszacowanie opłaty za obsługę nieterminowej spłaty zadłużenia na poziomie 40 zł, nastąpiło na podstawie skali oraz zakresu podejmowanych czynności w stosunku do dłużnika, co zapewnia Bankowi pokrycie rzeczywistych kosztów związanych z procesem obsługi opóźnionych płatności.

Ponadto, Spółka wskazała, że aktualna nazwa Banku brzmi „Bank BPH Spółka Akcyjna”, natomiast wskazana w postanowieniu o wszczęciu niniejszego postępowania nazwa „Bank Przemysłowo-Handlowy S.A.” nie istnieje.

Zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 10 k.p.a. Bank przed wydaniem Decyzji miał możliwość zapoznania oraz wypowiedzenia się co do zebranych dowodów, z czego w wyznaczonym terminie skorzystano.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje.

Bank BPH S.A. jest przedsiębiorcą zarejestrowanym w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 0000010260. Przedmiotem działalności gospodarczej Banku jest m.in. przyjmowanie wkładów pieniężnych płatnych na żądanie lub z nadejściem oznaczonego terminu oraz prowadzenie rachunków tych wkładów, przeprowadzanie rozliczeń pieniężnych we wszystkich formach przyjętych w krajowych i międzynarodowych stosunkach bankowych, udzielanie kredytów i pożyczek pieniężnych w kraju i zagranicą oraz pożyczek i kredytów konsumenckich w rozumieniu przepisów odrębnej ustawy.

W postępowaniu wyjaśniającym (znak: DDK-405-9/07/JO) wszczętym wobec Banku Przemysłowo-Handlowego S.A., Prezes Urzędu ustalił, iż w ramach prowadzonej działalności gospodarczej Bank oferuje konsumentom karty kredytowe oraz posługuje się w obrocie z konsumentami wzorcem umowy *Regulamin Kart Płatniczych Banku BPH S.A.* oraz *Taryfą Opłat i Prowizji Banku BPH S.A.*, w rozumieniu art. 384 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 ze zm.). Taryfa Opłat i Prowizji stanowi załącznik do Regulaminu i zawiera postanowienie następującej treści: *Oplata za obsługę nieterminowej spłaty zadłużenia na rachunku karty – 40 zł.*

W Rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c., w dniu 22 marca 2006 r. zamieszczono następującą klauzulę:

- nr 623 o treści: *Oplata za spóźnioną spłatę minimalnej kwoty – 49 zł* wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 2 lutego 2005 r., Sygn. akt XVII AmC 42/04.

W toku postępowania wyjaśniającego, na podstawie zgromadzonych informacji ustalono, że Bank może stosować postanowienie umowne o treści tożsamej z postanowieniem wpisanym do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone. Ponadto, Bank BPH S.A. ustosunkował się do przedstawionych przez Prezesa Urzędu zarzutów, ani razu nie wskazując, że nie jest podmiotem wobec którego toczy się postępowanie wyjaśniające oraz, że „Bank Przemysłowo-Handlowy S.A.” nie istnieje.

W konsekwencji, Prezes Urzędu uznał za zasadne podjęcie dalszych działań wobec Banku, wszczynając postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W toku przedmiotowego postępowania Prezes Urzędu ustalił, że kwestionowane postanowienie jest nadal przez Bank stosowane. Jednakże w wyjaśnieniach, które Bank złożył w dniu 11 lipca 2007 r., wskazano, że Prezes Urzędu niewłaściwie określił nazwę przedsiębiorcy wobec którego prowadzone jest postępowanie. Stroną postępowania powinien być Bank BPH S.A., a nie jak wskazano w postanowieniu „Bank Przemysłowo-Handlowy S.A.”.

Jak ustalił Prezes Urzędu, Bank Przemysłowo-Handlowy S.A. z siedzibą w Krakowie został wyodrębniony ze struktur Narodowego Banku Polskiego 1 lutego 1989 roku (w 1991 r. został przekształcony w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa). W 1998 roku Bayerische Hypo- und Vereinsbank AG (HVB) został akcjonariuszem strategicznym Banku. W dniu 31 grudnia 2001 roku nastąpiło połączenie z Powszechnym Bankiem Kredytowym S.A. w Warszawie (PBK) i powstał Bank Przemysłowo-Handlowy PBK S.A., który w lipcu 2004 roku zmienił nazwę na Bank BPH S.A. i został zarejestrowany w Rejestrze Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000010260.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje.

W świetle ustaleń doktryny procesu administracyjnego oraz orzecznictwa sądowego przedmiot postępowania administracyjnego istnieje, jeśli zostanie spełniony m.in. następujący warunek: istnieje podmiot mogący być stroną postępowania (posiadający zdolność administracyjnoprawną). Brak zdolności administracyjnoprawnej strony postępowania lub jej utrata w trakcie postępowania administracyjnego powoduje bezprzedmiotowość postępowania o charakterze podmiotowym. Nawet w sytuacji, kiedy brak ten ma charakter uleczalny, postępowanie powinno zostać umorzone, co nie stoi na przeszkodzie podjęciu nowego postępowania w sprawie¹.

Na podstawie dokonanych ustaleń faktycznych, Prezes Urzędu uznał, że w niniejszej sytuacji zachodzą przesłanki uzasadniające stwierdzenie bezprzedmiotowości postępowania administracyjnego, a w związku z tym konieczność wydania decyzji o umorzeniu postępowania zgodnie z art. 105 § 1 kpa, w związku z art. 83 uokik. Okoliczność wskazującą na bezprzedmiotowość, jakim dotknięte jest niniejsze postępowanie, stanowi brak podmiotu, wobec którego wszczęte zostało postępowanie.

Umorzenie postępowania na podstawie art. 105 § 1 jest obligatoryjne, co oznacza, iż ustalenie przesłanki bezprzedmiotowości postępowania stwarza obowiązek zakończenia postępowania w danej instancji przez jego umorzenie, ponieważ brak podstaw do rozstrzygnięcia sprawy co do jej istoty. Dalsze prowadzenie postępowania w takim przypadku stanowiłoby o jego wadliwości, mającej istotny wpływ na wynik sprawy. Podkreślić przy tym należy, iż przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania, co zostanie ujawnione w toczącym się postępowaniu, a może ona powstać także w czasie trwania postępowania, a więc w sprawie już zawisłej przed organami administracyjnymi. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 24 kwietnia 2003 r. (sygn. akt III SA 2225/01) podniósł, że bezprzedmiotowość postępowania oznacza brak któregoś z elementów stosunku materialnoprawnego, skutkującego tym, iż nie można załatwić sprawy przez rozstrzygnięcie jej co do istoty. Jest to orzeczenie formalne, kończące postępowanie bez jego merytorycznego rozstrzygnięcia.

Stosownie do brzmienia art. 101 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, *stroną postępowania jest każdy, wobec kogo zostało wszczęte postępowanie w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.*

W niniejszej sprawie Prezes Urzędu postawił zarzut stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów Bankowi Przemysłowo-Handlowemu S.A. z siedzibą w Krakowie. W toku prowadzonego postępowania ujawniono jednak, że przedsiębiorca, któremu postawiono zarzut, nie istnieje. Przedsiębiorcą, który stosuje postanowienie zawarte w Taryfie Opłat i Prowizji dla Klientów Indywidualnych Banku BPH S.A., o treści: „Opłata za obsługę nieterminowej spłaty zadłużenia na rachunku karty – 40 zł”, jest bowiem Bank BPH S.A. z siedzibą w Krakowie. Przekazany przez Bank BPH S.A. wyciąg z Krajowego Rejestru Sądowego jednoznacznie wskazał, iż Prezes Urzędu wszczął postępowanie na podstawie błędnych informacji.

Oznacza to, iż w niniejszej sprawie Prezes Urzędu postawił zarzut stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów podmiotowi, który przestał istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania. W konsekwencji, Bank BPH S.A. nie dysponował w chwili

¹ Łaszczyca Grzegorz, Martysz Czesław, Matan Andrzej, Komentarz Zakamycze 2005; Komentarz do art.105 kodeksu postępowania administracyjnego (Dz.U.00.98.1071), [w:] G. Łaszczyca, C. Martysz, A. Matan, Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz. Tom I i II, Zakamycze, 2005.

wszczęcia postępowania legitymacją bierną do występowania jako strona w przedmiotowej sprawie. Nieistnienie strony, wobec której wszczęto postępowanie o stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów stanowi przeciwwskazanie prawne do prowadzenia postępowania, a w konsekwencji uniemożliwia wydanie decyzji rozstrzygającej sprawę co do istoty.

W tym stanie rzeczy należało stosownie do art. 105 § 1 k.p.a. umorzyć – wszczęte w niniejszej sprawie – postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Mając na uwadze powyższe, Prezes Urzędu orzeka jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 uokik w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c., od niniejszej decyzji stronom przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu.

Z up. PREZESA
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
DYREKTOR
Departamentu Polityki Konsumenckiej

Monika Stec

Otrzymuje:

1. Bank BPH S.A.
Al. Pokoju 1
31-548 Kraków

2. a/a